

Provedbeni program
Grada Paga
za razdoblje 2021. – 2025.

Sadržaj

1. Predgovor.....	4
2. Uvod	4
2.1. Djelokrug.....	4
2.2. Vizija.....	5
2.3. Misija.....	5
2.4. Organizacijska struktura	6
3. Opis izazova i razvojnih potreba.....	6
3.1. Položaj i smještaj.....	7
3.1.1. Položaj Zadarske županije	7
3.1.2. Položaj Grada Paga	7
3.2. Društvo.....	8
3.2.1. Demografija.....	8
3.2.2. Obrazovanje	10
3.2.3. Kultura	12
3.2.4. Civilno društvo.....	14
3.2.5. Zdravstvo, socijalna skrb i socijalno uključivanje.....	15
3.3. Gospodarstvo.....	16
3.3.1. Proračun.....	17
3.3.2. Tržište rada	18
3.3.3. Poduzetništvo.....	20
3.3.4. Poljoprivreda	23
3.3.5. Turizam	24
3.3.6. Prirodni resursi.....	25
3.4. Infrastruktura.....	27
3.4.1. Digitalizacija	27
3.4.2. Promet	27
3.4.3. Vodoopskrba i odvodnja.....	28
3.4.4. Gospodarenje otpadom	29
4. Popis prioriteta djelovanja Grada Paga.....	30
5. Popis mjera za provedbu odabranih ciljeva	31

5.1. Financijski okvir	43
5.2. Praćenje, izvještavanje i vrednovanje	45
Popis tablica.....	47
PRILOG 1. Terminski, akcijski i financijski plan provedbe razvojnih mjera	

1. Predgovor

Grad Pag nalazi se na otoku Pagu koji je sa svojom površinom od 286,6 km² jedan od najvećih jadranskih otoka, a ujedno je i otok s najduljom obalnom linijom na Jadranu, ukupno 270 km. Otok Pag ujedno je i jedini hrvatski otok koji je podijeljen na dvije županije – sjeverni dio otoka, odnosno Grad Novalja, nalazi se u Ličko-senjskoj, a južni dio, odnosno Grad Pag, Općina Kolan i Općina Poveljana, pripadaju Zadarskoj županiji. S južne strane, Paški most povezuje otok s kopnom. Grad Pag je administrativna jedinica koja obuhvaća mjesta Pag, Miškovići, Dinjiška, Vlašići, Smokvica, Stara Vas, Vrčići, Gorica, Košljun, Šimuni, Dubrava, Sveti Marko i Sveta Marija, a smješten je u geometrijsku sredinu otočne transverzale duge 63 km. U skladu s člankom 24. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 122/2017), ovaj dokument predstavlja kratkoročni akt strateškog planiranja s posebnim ciljevima i mjerama koje će se provoditi u mandatu gradonačelnika Grada Paga koji je započeo u svibnju 2021. godine. Provedbeni program Grada Paga za razdoblje do 2025. godine temelji se na strateškom okviru koji definira mjere koje su skladu su s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine, Planom razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. (usvojenom u travnju 2022. godine) te sa Strategijom razvoja Grada Paga 2016. – 2020. čije je važenje produljeno na Gradskom vijeću u prosincu 2021. godine. Provedbeni program navodi i višegodišnji proračun kao i izvore financiranja za planirane mjere i projekte dok je plan da se navedeni iznosi sredstava i provedba mjera ažuriraju na godišnjoj razini i ovisno o potrebama Grada Paga.

2. Uvod

2.1. Djelokrug

Prema Statutu¹, Grad Pag je samostalan u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, te podliježe samo nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Grada Paga.

Kako je navedeno, Grad Pag u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od lokalnog značaja kojim neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje

¹ Statut Grada Paga, objavljen 30. ožujka 2021. godine u Službenom glasniku grada Paga

- prostorno i urbanističko planiranje
- komunalno gospodarstvo
- briga o djeci
- socijalna skrb
- primarna zdravstvena zaštita
- odgoj i osnovno obrazovanje
- kultura, tjelesna kultura i šport
- zaštitu potrošača
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša
- protupožarnu i civilnu zaštitu
- promet na svom području
- održavanje javnih cesta
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

2.2. Vizija

Izjava o viziji predstavlja željenu sliku Grada u budućnosti i okvir za strateško planiranje te odgovara na pitanje „Gdje želimo ići?“.

Stoga, vizija Grada Paga glasi:

Grad Pag prepoznat je kao mjesto ugodno za život i visoko kvalitetna turistička destinacija koja je na najbolji način iskoristila svoje prirodne i kulturne potencijale za razvoj cjelogodišnjeg kulturnog, vjerskog, zdravstvenog i gourmet turizma.

2.3. Misija

Izjava o misiji je opis temeljne svrhe Gradske Uprave Grada Paga te odgovara na pitanje „Tko smo i zašto postojimo?“

Stoga, izjava o misiji Grada Paga glasi:

Financijska stabilnost, adekvatne i sveobuhvatne javne usluge, stalna komunikacija s građanima i svim dionicima gradskog života osigurati će visoku kvalitetu života svih građana Grada Paga.

2.4. Organizacijska struktura

Organizacijska struktura Grada Paga sastoji se od Izvršnog tijela (gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika) te četiri upravna odjela: Ured Grada, Upravni odjel za proračun i financije, Upravni odjel za komunalni sustav i imovinskopravna pitanja i Upravni odjel za prostorno uređenje i gospodarstvo.

Ured Grada bavi se administrativnim i općim poslovima te organizacijom i pripremom sjednica Gradskog vijeća Grada Paga.

Upravni odjel za proračun i financije bavi se proračunom i financijama Grada Paga, obavlja materijalno-financijske, računovodstvene i druge poslove. Odjel je zadužen za pripremu i izvršenje gradskog proračuna, vođenje knjigovodstva gradskih prihoda i rashoda te gradsku blagajnu.

Upravni odjel za komunalni sustav i imovinsko pravne poslove zadužen je za vođenje poslova komunalnog sustava, obračun komunalne naknade i gradskih poreza. Osim toga, odjel se bavi rješavanjem imovinsko pravnih poslova.

Upravni odjel za prostorno uređenje i gospodarstvo zaduženo je za provedbu procesa javne nabave, vođenje koncesija, pripremu i provedbu gradskih projekata, a u sklopu odjela zaposleni su i prometno-komunalni redari.

3. Opis izazova i razvojnih potreba

U nastavku su analizirani izazovi s kojima se Grad Pag susreće u vidu svog položaja, društvenih, gospodarskih i infrastrukturnih pokazatelja. Opisani izazovi predstavljaju temelj za identifikaciju ciljeva, prioriteta i mjera predmetnoga Plana. Za potrebe analize stanja korišteni su relevantni službeni izvori Republike Hrvatske kao i elementi analize stanja hijerarhijski nadređenog dokumenta: Plana razvoja Zadarske županije 2021 – 2027.

3.1. Položaj i smještaj

3.1.1. Položaj Zadarske županije

Zadarska županija smještena je na središnjem dijelu Jadranske obale i proteže se na prostoru ukupne površine 7.276,23 km². Zadarska županija značajna je zbog svojeg prirodnog položaja, ali i zbog prometne povezanosti. Povezana je državnim cestama i autocestom A1 Zagreb, zračnim linijama, trajektnim vezama s Anconom u Italiji te željezničkim pravcima s ostatkom Hrvatske

S kopnene strane Zadarska županija okružena je planinskim lancem Dinarida, odnosno Velebitom, Ličkim sredogorjem, Plješevicom, Uilicom (BiH), te sjevernodalmatinskom zaravni. Isto tako, županiju okružuju cresko-lošinjska, kornatska, žutsko-sitska i murterska otočna skupina. Geografsku posebnost ovog županijskog područja čine razvedena obala s brojnim otocima, kanalima, morskim prolazima, duboko uvučene morske površine u kopno kao i plodna zona Ravnih kotara te krš brdsko-planinskog prostora. Županija graniči s Šibensko-kninskom, Primorskom i Ličko-senjskom županijom, a na istoku graniči s Bosnom i Hercegovinom.

Zadarska županija teritorijalno je organizirana u 6 gradova (Zadar, Benkovac, Biograd na moru, Obrovac, Pag i Nin) i 28 općina (Bibinje, Galovac, Gračac, Jasenice, Kali, Kolan, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Novigrad, Pakoštane, Pašman, Polača, Poličnik, Posedarje, Poveljana, Preko, Privlaka, Ražanac, Sali, Stankovci, Starigrad, Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Škabrnja, Tkon, Vir, Vrsi i Zemunik Donji), a grad Zadar čini njezino administrativno središte.

3.1.2. Položaj Grada Paga

Grad Pag nalazi se na otoku Pagu koji je sa svojom površinom od 286,6 km² jedan od najvećih jadranskih otoka, a ujedno je i otok s najduljom obalnom linijom na Jadranu, ukupno 270 km. Otok Pag ujedno je i jedini hrvatski otok koji je podijeljen na dvije županije – sjeverni dio otoka, odnosno Grad Novalja, nalazi se u Ličko-senjskoj, a južni dio, odnosno Grad Pag, Općina Kolan i Općina Poveljana, pripadaju Zadarskoj županiji. S južne strane, Paški most povezuje otok s kopnom.

Otok Pag poznat je po slaboj pokrivenosti vegetacijom nekih svojih dijelova u kojima prevladava krš i aromatično bilje. Otok obiluje i brojnim izvorima pitke vode i vruljama u moru. Voda na otok stiže uglavnom ispod morskog dna s velebitskih padina, a na otoku se ujedno nalaze i tri slatkovodna močvarna jezera – Kolansko, Veliko i Malo blato.

Grad Pag je administrativna jedinica koja obuhvaća mjesta Pag, Miškovići, Dinjiška, Vlašići, Smokvica, Stara Vas , Vrčići, Gorica, Košljun, Šimuni, Dubrava, Sveti Marko i Sveta Marija, a smješten je u geometrijsku sredinu otočne transverzale duge 63 km.

Grad Pag nalazi se na otoku Pagu, jednom od najvećih otoka, s najduljom obalnom linijom na Jadranu. Otok je poznat po slaboj pokrivenosti vegetacijom, te prevladavajućim kršem i mnoštvom aromatičnog bilja, kao i brojnim izvorima pitke vode. Grad Pag je administrativno središte otoka.

3.2. Društvo

U ovome poglavlju prikazani su osnovni elementi društvenog uređenja Grada Paga, odnosno demografska obilježja, obrazovanje, kultura, civilno društvo, zdravstvo, socijalna skrb te socijalno uključivanje.

3.2.1. Demografija

Budući da potpuni rezultati Popisa stanovništva provedenog 2021. godine, kao ni statistički izvještaji koji iz njega proizlaze, u trenutku izrade ovog dokumenta nisu objavljeni, za potrebe analize stanja koriste se službeni podaci Državnog zavoda za statistiku i podaci Popisa stanovništva 2011. godine. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine Grad Pag s naseljima ima 3.846 stanovnika što je za 512 stanovnika manje nego što je zabilježeno u popisu stanovništva iz 2001. godine jer je 2004. godine Općina Kolan prestala biti u sastavu Grada Paga.

Tablica 1. Stanovništvo Grada Paga

Općina-grad	Površina (km ²)	Broj naselja	Broj kućanstava	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti na km ²
Grad Pag	132,11	11	1.172	2.849	
Miškovići			28	59	
Dinjiška			57	137	
Vlašići			100	272	
Smokvica			24	55	
Stara Vas			32	90	
Vrčić			16	41	
Gorica			28	90	
Košljun			26	47	
Šimuni			67	165	
Bošana			-	41	
Ukupno				3.846	34

Izvor: DZS, Popis stanovništva, 2011.

Što se dobne strukture stanovništva tiče, Grad Pag od ukupno 3.846 stanovnika ima 899 stanovnika starijih od 65 godina što čini 23,38%. Uzmemo li u obzir da veliki broj hrvatskih otoka ima velikih problema sa starenjem stanovništva, rezultati popisa stanovništva iz 2011. godine ukazuju da Grad Pag u tom kontekstu trenutno relativno dobro kotira, no treba uzeti u obzir što nam taj broj govori u odnosu na broj stanovništva mlađeg od 14 godina. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, broj stanovnika mlađih od 14 iznosio je 436 što je više od duplo manje od starijih od 65 godina, stoga je vidljivo da bi starost stanovništva dugoročno mogao postati ozbiljan problem.

Tablica 2. Dobna struktura stanovništva

Ukupno	0 - 14	15 - 24	25 - 64	65 i više godina
3,846	436	435	2,076	899

Izvor: DZS, Popis stanovništva, 2011.

Grad Pag prema popisu stanovništva iz 2011. godine ima ukupno 1.523 stambenih jedinica i 1.534 kućanstava što znači da veliki broj kućanstava pripada osobama koje žive na tom području.

Tablica 3. Stambene jedinice prema broju kućanstava i članova kućanstava

Ukupno stambene jedinice	Broj stambenih jedinica	1.523
	Broj kućanstava	1.534
	Broj članova kućanstava	3.846
Nastanjeni stanovi	Broj stambenih jedinica	1.521
	Broj kućanstava	1.532
	Broj članova kućanstava	3.835
Kolektivni stanovi	Ukupan broj	2
	Broj institucionalnih i privatnih kućanstava	2
	Broj članova kućanstava	11

Izvor: DZS, Popis stanovništva, 2011.

U odnosu na druge otoke, Grad Pag relativno dobro kotira s obzirom na starenje stanovništva, no dugoročno bi starenje stanovništva mogao postati ozbiljniji problem obzirom na omjer broja stanovnika mlađih od 14 godina i onih starijih od 65 godina. Stoga je potrebno poduzeti konkretne mjere kako bi se ta razlika umanjila.

3.2.2. Obrazovanje

Grad Pag ima jedan dječji vrtić, jednu osnovnu školu s tri područne škole i dvije srednje škole. Predškolski odgoj i obrazovanje odvija se u dječjem vrtiću Paški mališani koji je osnovan 1980. godine. Vrtić, uz matični, ima i područni objekt na području Općine Poveljana, stoga, Dječji vrtić Paški mališani, čiji je osnivač Grad Pag, upravlja predškolskom djece iz tri jedinice lokalne samouprave. Djelatnost predškolskog odgoja i obrazovanja uključuje djecu od navršenog 6 mjeseca života do polaska u osnovnu školu. Navedeni dječji vrtić pohađaju djeca s područja Grada Paga i njegovih naselja te djeca s područja Općine Kolan i Općine Poveljana.

U Gradu Pagu se osnovnoškolsko obrazovanje provodi u osnovnoj školi Jurja Dalmatinca, izgrađenoj 1966. godine, i tri područne škole u naseljima Povljana, Dinjiška i Vlašići. Grad Zadar, kao osnivač škole, provodit će projekt modernizacije škole u kojem je predviđena rekonstrukcija školske zgrade, stvaranje prostora za STEM kabinete i ručanu. Naziv projekta je „Pametna škola“, a financirat će se iz fondova EU u financijskom razdoblju 2021 - 2027.

Srednjoškolsko obrazovanje na području Grada Paga odvija se u srednjoj školi Bartola Kašića koja nudi dva obrazovna programa – Opću gimnaziju i Srednju ugostiteljsku školu. Zbog nedostatka prostora i ograničenog izbora obrazovnih programa, velik dio učenika nakon osnovne škole odlazi u druga mjesta nastaviti svoje srednjoškolsko obrazovanje što stvara rizik da se isti nikada i ne vrate u Grad Pag što se nadovezuje na problem starenja stanovništva opisanom u prethodnom poglavlju. U planu je provedba projekta „Izgradnja srednje škole Bartul Kašić u Pagu“ kojim će se omogućiti upis većeg broja učenika, ali i uvođenje novih obrazovnih programa. Za navedeni projekt je Grad Pag omogućio preduvjete tako što je izrađen projekt, ishodišna građevinska dozvola te financirano zemljište za izgradnju. Uz to što Srednju školu Bartul Kašić polaze učenici sa cijeloga otoka, polaze ju i odrasli koji imaju mogućnost upisa edukativnog programa usmjerenje čipkarice koji je certificiran od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. Stoga se gradnjom nove škole stvaraju mogućnosti i za otvaranje Pučke škole za obrazovanje odraslih.

Tablica 4. Broj djece koja pohađaju vrtić, osnovnu i srednju školu

	2019./2020.	2020./2021.	2021./2022.
Broj djece u vrtiću ²	125	134	150
Broj djece u osnovnoj školi ³	236	237	222
Broj djece u srednjoj školi ⁴	85	90	94

² Godišnji plan i program rada dječjeg vrtića za 2021./2022. pedagošku godinu.

³ Godišnji plan i program rada OŠ Jurja Dalmatinca Pag 2019./2020., 2020./2021, 2021./2022.

⁴ Godišnji plan i program rada Srednje škole Bartula Kašića za školsku godinu 2019./2020., 2020./2021, 2021./2022.

Odgoj i obrazovanje djece Grada Paga provodi se u jednom dječjem vrtiću, jednoj osnovnoj školi s tri područne škole te u dvije srednje škole. Dječji vrtić pohađaju djeca s područja grada Paga te Općine Kolan te je radno vrijeme navedenog vrtića usklađeno potrebama roditelja i skrbnika. Što se osnovnoškolskog obrazovanja tiče, u planu je provedba projekta modernizacije škole koji predviđa rekonstrukciju školske građevine te stvaranje prostora za STEM kabinete i ručanu. Isto tako, kako bi se spriječio odlazak prevelikog broja djece u druga mjesta u svrhu nastavka obrazovanja nakon osnovne škole, u planu je provedba projekta izgradnje srednje škole u Pagu kojim će se povećati kapaciteti škole. Za provedbu oba planirana projekta nadležan je Grad Zadar, kao osnivač osnovne i srednje škole, a potrebno je osigurati financiranje projekata iz fondova Europske unije.

3.2.3. Kultura

Grad Pag ima dugu i bogatu povijest o kojoj svjedoče brojni kulturno-povijesni spomenici i bogata nematerijalna kulturna baština koju lokalno stanovništvo i danas njeguje i čuva. Čak 21 kulturno dobro na području grada Paga je upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, od toga 7 nematerijalnih kulturnih dobara, 10 nepokretno pojedinačnih kulturnih dobara, 3 arheološka dobra i 1 kulturno povijesna cjelina.

Prema Prostornom uređenju grada Paga, graditeljsku baštinu čine:

- Povijesno-urbane cjeline,
- Povijesno-ruralni sklopovi građevina i dijelovi naselja,
- Fortifikacijske građevine,
- Sakralne građevine,
- Arheološki lokaliteti.

Materijalna kulturna baština

U kontekstu materijalne kulturne baštine Grada Paga bitno je spomenuti Zbornu crkvu Marijina uznesenja koja je, nakon utemeljenja Grada Paga 1443. godine, prva građevina za koju je stavljen kamen temeljac. Zborna crkva trobrodna je bazilika s tri apside. Na pročelju crkve nalaze se nedovršeni likovi svetog Mihovila, svetog Jurja i anđela Gabrijela te renesansna rozeta i gotički portal. Navedena crkva povezana je s ulomcima franjevačkog samostana te čitav kompleks zauzima površinu od gotovo 1000 m². Prostori samostana imaju velik potencijal koji trenutno nije adekvatno iskorišten, naročito u kontekstu održivog korištenja i revitalizacije kulturne baštine i otočnog identiteta.

Prepoznatljiv simbol Grada Paga, kulturne i povijesne baštine, čine Magazini soli, odnosno skladišta soli nasuprot gradske jezgre, koji predstavljaju građevine spomeničke kategorije i svjedoke važnosti proizvodnje soli za otok Pag i Pažane. Tri skladišta izgrađena su u 17. stoljeću, a preostalih šest za vrijeme Druge austrijske uprave.

Značajan je i Knežev Dvor, zaštićeni spomenik kulture koji se nalazi u samom središtu Grada Paga, na glavnom gradskom trgu. Podignut je u 15. stoljeću te je stoljećima bio sjedište gradske i otočne uprave. Danas je Knežev Dvor obnovljeni spomenik kulture u čijem se atriju tijekom ljetnih mjeseci izvode predstave u sklopu Paškog kulturnog ljeta.

Još jedan zaštićeni spomenik kulture je Kula Skrivanat koja je jedina sačuvana od 9 kula. Podignuta je 1468. godine kao dio obrambenog sustava Grada Paga, a danas kroz kulu prolazi šetnica te se u ljetnim mjesecima u njoj održavaju razne kulturno-zabavne manifestacije.

Nematerijalna kulturna baština

Za Pašku se čipku može reći da je najpoznatiji primjer paške nematerijalne kulturne baštine te je i zaštićena kao UNESCO-ovo nematerijalno dobro. U Gradu Pagu je izrada čipke zabilježena već polovicom 15. stoljeća za potrebe ženskog i crkvenog ruha, a njezina ljepota postala je međunarodno prepoznata stoga su Pažanke često pozivane u Beč i na bečki dvor kako bi pokazale svoje umijeće izrade čipke. Osnivanjem čipkarske škole u Pagu koja je djelovala od 1906. do 1945. godine njena izrada se pojačava, a da bi se i dalje nastavilo njegovati i prenositi umijeće izrade čipke, 2008. godine su koldurice započele s poučavanjem zainteresiranih Pažanki. Grad Pag je u 2021. godine zaštitio pašku čipku te korištenje elemenata paške čipke u komercijalne i nekomercijalne svrhe. Danas se u Pagu svake godine održava i Međunarodni festival čipke čiji je cilj promocija čipkarstva i popularizacija ovog umijeća.

Grad Pag ima i bogatu karnevalsku tradiciju koja se posjetiteljima prezentira tijekom „ljetnog karnevala“. Najatraktivniji dio navedene manifestacije čini plesanje tradicionalnog paškog kola u tradicionalnim paškim narodnim nošnjama. Narodnu nošnju između ostaloga čine bijela „pokrivaca“ odnosno uštirkano platno u obliku trokuta obrubljeno paškom čipkom koje se nosi na glavi te paški teg, ukras u bodu prvotne čipke koji se nalazi uz prsni otvor košulje. Pokrivaca i paški teg zaštićeno je kulturno dobro Republike Hrvatske te nose oznaku Izvorno Hrvatsko.

Tradicija pripreme Paškog baškotina, tvrdog slatkog prepečenca, koji se proizvodi u benediktinskom samostanu sv. Margarite duga je nekoliko stoljeća te nosi oznaku Izvorno Hrvatsko te je upisana u Registar kao nematerijalna kulturna baština.

Tradicionalna proizvodnja Paškog sira također je upisana u Registar nematerijalne kulturne baštine RH. Paški sir je jedan od najvažnijih prehrambenih proizvoda koji se proizvodi na otoku i nadaleko je poznat u svijetu, a tradicionalna proizvodnja Paškog sira je dio nematerijalne kulturne baštine koja je jedinstvena za podneblje otoka Paga, te nosi oznaku izvornosti na razini Europske unije. Istu oznaku nose još i paška janjetina te paška sol.

Osim ljetnog karnevala, održava se i Zimski karneval namijenjen domaćem stanovništvu te se u periodu od prve subote nakon katoličkog blagdana Sveta tri kralja do Čiste srijede u sklopu karnevala svake subote organiziraju tanci. U kuli Skrivanat te u atriju Kneževa dvora organiziraju se kazališne predstave i koncerti.

Ostala bogata paška kulturna baština poput paške skute, ljekovitog blata, paške bure, suhozidne gradnje, paškog kola, paške nošnje itd., predstavlja potencijal za razvoj posebnih oblika turizma poput kulturnog, vjerskog, zdravstvenog i gourmet turizma te povećanu gospodarsku aktivnost u tim segmentima.

Materijalna i nematerijalna kulturna baština Grada Paga ima velik potencijal za daljnji razvoj posebnih oblika turizma (kulturnog, vjerskog, zdravstvenog i gourmet turizma,) ali i generalne valorizacije kulturne baštine i otočnog identiteta. Taj potencijal trenutno nije adekvatno iskorišten, odnosno unutar Grada Paga postoji velik broj građevina kojima je potrebna obnova, ali i nova namjena kojom bi se doprinijelo razvoju kulturnog turizma. Bogata nematerijalna kulturna baština Grada Paga prepoznata je i izvan granica Republike Hrvatske. Tako Paška čipka zaštićena je od strane UNESCO-a kao nematerijalno dobro, a zbog kulturnih manifestacija u sklopu ljetnog karnevala u Grad Pag dolaze turisti iz cijeloga svijeta. Stoga je potrebno kontinuirano ulaganje u zaštitu, istraživanje i razvoj kulturnog života Grada Paga.

3.2.4. Civilno društvo

Civilno društvo Grada Paga većim se dijelom organizira u okviru djelatnosti zaštite i očuvanju materijalne i nematerijalne baštine Grada Paga:

- **Društvo paških čipkarica „Frane Budak“** – Društvo od svog osnutka 1997. godine aktivno djeluju u svrhu promicanja i očuvanja izrade paške čipke.
- **KUD-a Družina** – Osnovano je 1949. godine i djeluje u folklornoj, dramskoj, pjevačkoj i instrumentalnoj sekciji. KUD izvodi „Robinju“, pašku pučku dramu koja je prvi puta spomenuta u listu Zora Dalmatinska 1846. godine. Zbog povijesne važnosti navedene drame, Gradsko vijeće Grada Paga proglasilo je 2021. godinu Godinom „Paške Robinje“.

- **Ženska klapa „Peružini“** – Osnovana je 1995. godine, a njezine glavne djelatnosti su očuvanje i javno prezentiranje izvornog narodnog melosa i duhovne glazbe kao i promicanje glazbene kulture dalmatinskog i primorskog podneblja.
- **Plesna udruga „Kissa“** – promovira povijesni ples kao dio europske građanske i dvorske kulture te originalne kostime i druge kulturne vrijednosti.
- **LAG „MENTORIDES“** – LAG „Otok Pag“ osnovan je 2014. godine s ciljem pripreme jedinica lokalne samouprave otoka Paga na primjenu LEADER procedura za ruralni razvoj otoka Paga, ali i sveopćeg održivog ruralnog razvoja. LAG je tada u svom sastavu obuhvaćao gradove Pag i Novalju, te općine Kolan i Poveljanu. 2015. godine LAGU-u su pristupili Grad Rab i Općina Lopar pod jedinstvenim imenom LAG „MENTORIDES“
- **Gradska glazba Pag** – najstarija je udruga na otoku Pagu. Njena duga i bogata prošlost seže od 1923. godine, a svoj prvi službeni nastup imala je 24.12.1924. godine. Gradska glazba Pag pod istim imenom radi neprekidno, osim nekoliko godina II svjetskog rata, a uskoro će proslaviti veliki jubilej, 100 godina postojanja.

U okviru civilnog društva Grada Paga djeluje i **Dobrovoljno vatrogasno društvo Pag** osnovano 1935. godine. Djeluju na području Grada Paga i šire, a su zaduženi za prevenciju i gašenje požara, tehničke intervencije te ispomoc u traganju i spašavanju.

Civilno društvo Grada Paga većim je djelom organizirano u okviru djelatnosti zaštite i očuvanja materijalne i nematerijalne kulturne baštine. Uz udruge koje se bave kulturnom baštinom Grada Paga, u okviru civilnog društva djeluje i **Dobrovoljno vatrogasno društvo Pag**.

3.2.5. Zdravstvo, socijalna skrb i socijalno uključivanje

Za područje otoka Paga koji pripada Zadarskoj županiji glavni centar hitne medicinske pomoći nalazi se u Gradu Pagu koje je organizirano kroz ambulantu, stomatološke ordinacije i ginekološku ambulantu. Na području cijele Zadarske županije većina usluga i infrastrukture koncentrirani su uglavnom u većim centrima, dok u ruralnim područjima i na otocima nedostaje kvalitetne infrastrukture.

Za djelatnost socijalne skrbi na ovom području zadužen je Centar za socijalnu skrb Zadar koji u Gradu Pagu ima svoju podružnicu. Podružnica Pag zaprima sve podneske koji se odnose na područje njihove mjesne nadležnosti, a uključuje privremeno uzdržavanje, posredovanje, otuđenje imovine djece i odraslih pod skrbništvom, pokretanje postupaka skrbništva, smještaj djece, prijave i podneske slučajeva nasilja u

obitelji, potrebe zaštite i dobrobiti djece, zahtjeve za posvojenje, udomiteljstvo i sve druge zahtjeve iz sustava socijalne skrbi.⁵ Centar za socijalnu skrb Zadar – Podružnica Pag ujedno je i uključen u rad socijalnog vijeća Grada Paga, a dugoročni se planovi centra odnose na formiranje dnevnog boravka za odrasle osobe, donosno doma za starije i nemoćne osobe.

Od 2017. godine Grad Pag isplaćuje naknade obiteljima temeljem Odluke o isplati naknade obiteljima, a pravo na naknadu ostvaruju obitelji od kojih jedan od roditelja ima prebivalište na području Grada Paga dužim od pet godina i to:

- Za 1. novorođeno dijete – 5.000,00 kuna,
- Za 2. novorođeno dijete – 10.000,00 kuna,
- Za 3. novorođeno dijete – 30.000,00 kuna,
- Za 4. novorođeno dijete – 50.000,00 kuna,
- Obitelji s 5 djece – 10.000,00 kuna svake godine, do vremena kada najstarije dijete napuni 18 godina

Isto tako, osobe u nepovoljnom financijskom položaju imaju mogućnost primanja socijalne pomoći predajom zahtijeva za pomoć Socijalnom vijeću Grada Paga.

Gradu Pagu, kao i većini mjesta na otocima u Zadarskoj županiji, nedostaje kvalitetne zdravstvene infrastrukture. Obzirom da neadekvatna infrastruktura generalno ima velik utjecaj na iseljavanje stanovništva, potrebno je provesti ulaganja kako bi infrastruktura Grada Paga zadovoljavala potrebe stanovništva, naročito zato što je u pitanju starije stanovništvo. Centar za socijalnu skrb Zadar – Podružnica Pag uključen je u rad socijalnog vijeća Grada Pada, a dugoročni plan Centra uključuje formiranje dnevnog boravka za odrasle osobe, odnosno doma za starije i nemoćne osobe. U okviru svoje pronatalitetne politike Grad Pag isplaćuje naknade obiteljima, ali i naknade osobama u nepovoljnom financijskom položaju.

3.3. Gospodarstvo

U nastavku poglavlja prikazane su projekcije proračuna za 2022. te za 2023. i 2024. godinu, zatim analiza tržišta rada, poduzetništva, poljoprivrede te turizam i ugostiteljstvo.

⁵ <https://www.czss-zadar.hr/ustrojstvo/podruznice>, pregledano 4. studenog 2021.

3.3.1. Proračun

U nastavku slijedi Tablica 5. s projekcijom proračuna za 2022. te za 2023. i 2024. godinu.

Tablica 5. Projekcija plana Proračuna Grada Paga

A. RAČUN PRIHODA I RASHODA	GODINE		
	2022	2023	2024
Prihodi poslovanja	52.395.000,00	48.985.000,00	42.385.000,00
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	3.060.000,00	12.102.000,00	3.060.000,00
Rashodi poslovanja	34.452.000,00	31.522.000,00	31.522.000,00
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	13.073.000,00	13.073.000,00	13.073.000,00
RAZLIKA-MANJAK	7.930.000,00	16.492.000,00	850.000,00
B. RAČUN ZADUŽIVANJA/FINANCIRANJA			
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	2.130.000,00	1.650.000,00	850.000,00
NETO ZADUŽIVANJE/FINANCIRANJE	-2.130.000,00	-1.650.000,00	-850.000,00
C. RASPOLOŽIVA SREDSTVA IZ PRETHODNIH GODINA			
Vlastiti izvori	-5.800.000,00	-14.842.000,00	0,00
VIŠAK/MANJAK + NETO ZADUŽIVANJA/FINANCIRANJA + RASPOLOŽIVA SREDSTVA IZ PRETHODNIH GODINA	0,00	0,00	0,00

Izvor: Proračun Grada Paga za 2022. godinu

U Proračunu za 2022. godinu predviđaju se prihodi u iznosu od 55.455.000,00 kn od kojih 52.395.000,00 proizlazi iz prihoda poslovanja dok 3.060.000,00 kn dolazi od prodaje nefinancijske imovine. Unatoč tome što se u 2023. godini predviđaju manji prihodi od poslovanja, ukupni prihodi bi trebali iznositi 61.987.000,00 kn jer se očekuje povećanje prodaje nefinancijske imovine. S druge strane, u 2024. godini očekuju se manji prihodi u odnosu na dvije prethodne godine u iznosu od 45.445.000,00.

Ukupni planirani prihodi i primici Grada Paga za 2021. godinu iznosili su 52.225.000,00 kn. Isto tako, ukupni planirani proračunski rashodi i izdaci Grada Paga iznosili su 52.225.000,00 kn, a proračunske korisnike Grada Paga čine: Dječji vrtić Paški mališani, Gradska knjižnica Pag i Javna vatrogasna postrojba Pag.

3.3.2. Tržište rada

U odnosu na 2019. godinu kada je broj zaposlenih u pravnim osobama iznosio 749, u 2020. godini taj je broj porastao na 839. Najveći broj zaposlenih (N=) u 2020. godini bio je u sljedećim djelatnostima prema NKD-u:

- Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla (N=135),
- Obrazovanje (N=105),
- Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje (N=103),
- Rudarstvo i vađenje (N=82),
- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (N=80).

Broj zaposlenih se u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu smanjio u djelatnosti trgovine na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikla te u djelatnosti rudarstva i vađenja. Broj zaposlenih u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu je stagnirao, a u djelatnostima obrazovanja te javne uprave i obrane; obveznog socijalnog osiguranja broj zaposlenih se u 2020. godini povećao u odnosu na 2019. godinu. Stoga, iz podataka je vidljivo da je velik dio stanovništva zaposlen u javnom sektoru te da se na tržištu rada osjećaju posljedice krize uzrokovane pandemijom COVID-19, naročito u privatnom sektoru.

Tablica 6. Zaposleni u pravnim osobama prema djelatnosti

Djelatnost (NKD 2007.)	2019.	2020.
Ukupno	749	839
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	80	80
Rudarstvo i vađenje	86	82
Prerađivačka industrija	40	22
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	7	7
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	49	55

Građevinarstvo	49	67
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	149	135
Prijevoz i skladištenje	21	40
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	20	36
Informacije i komunikacije	-	3
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	12	18
Poslovanje nekretninama	13	-
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10	22
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	15	4
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	43	103
Obrazovanje	96	105
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	31	34
Umjetnost, zabava i rekreacija	16	16
Ostale uslužne djelatnosti	12	10

Izvor: www.dsz.hr, preuzeto 3. studenog 2021. godine

Posljedica krize uzrokovane COVID-19 pandemijom vidljiva je i kada se promatra nezaposlenost koja je s 95 nezaposlenih u 2019. godini porasla na 123 u 2020. godini. Isto tako, iz podataka je vidljivo da je novonastala situacija imala veći utjecaj na žene te je nezaposlenost žena u 2020. godini porasla s 51 nezaposlene žene na 78.

Tablica 7. Nezaposlenost

Godina	Ukupno	Muškarci	Žene
2019.	95	44	51
2020.	123	45	78
2021.	91	40	51

Izvor: HZZ, preuzeto 26. studenog 2021. godine

Na području tržišta rada posljedice gospodarske krize uzrokovane pandemijom COVID-19 nisu se osjetile u jednakoj mjeri u svim djelatnostima po NKD-u 2007. Iako se u 2020. godini bilježi porast ukupne zaposlenosti u odnosu na 2019. godinu, broj zaposlenosti se smanjio u djelatnosti trgovine na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikla te u djelatnosti rudarstva i vađenja. Isto tako, u odnosu na 2019. godinu, u 2020. godini je zabilježen je porast nezaposlenosti, naročito u nezaposlenosti žena.

3.3.3. Poduzetništvo

Grad Pag, svojom površinom i brojem stanovnika nije velik, no ima veliki potencijal za daljnji gospodarski razvoj zbog dobre geografske pozicije te konstantnog ulaganja u gospodarsku i komunalnu infrastrukturu. Turizam je najvažnija gospodarska grana u Gradu Pagu stoga se vezano uz sam turizam razvijaju uslužne djelatnosti poput trgovine i ugostiteljstva te proizvodnja autohtonih proizvoda. Otok Pag oduvijek je imao posebne uvjete za proizvodnju morske soli. Mikroklima podneblja, velik broj sunčanih dana, vjetrovi koji stalno pušu, goli kamen i vrlo skromno raslinje čine osebujan krajolik pogodan za proizvodnju soli. Solana Pag je najveći proizvođač morske soli u Hrvatskoj, a svoju proizvodnju temelji na tisućljetnoj tradiciji proizvodnje morske soli na otoku Pagu. Paške solane spadaju u najstarije na istočnoj jadranskoj obali čiji prvi spomen kronike bilježe u 10. stoljeću. Tradicionalan način proizvodnje soli prirodnim isparavanjem napušten je izgradnjom tvornice soli. Danas se „Solana Pag“ zajedno sa svojim solanama i bazenima od ilovače za isparavanje prostire na površini od oko 2 milijuna m² te je zajedno s devet magazina i tvorničkim pogonom prostorno najveći proizvodni pogon u Hrvatskoj.

Prema podacima Financijske agencije za 2020. godinu, na području Grada Paga je bilo ukupno 89 poduzeća, od čega 43 dobitaša i 46 gubitaša, koji su ukupno zapošljavali 533 osobe. U nastavku je prikazana tablica s osnovnim financijskim pokazateljima poduzetnika u 2019. godini i 2020. godini.

Tablica 8. Osnovni financijski rezultati poduzetnika Grada Paga u 2019. godini i 2020. godini

Mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici		
	2019	2020
Broj poduzetnika	82	89
Broj dobitaša	53	43
Broj gubitaša	29	46
Broj investitora	13	12
Broj zaposlenih	550	533
Broj uvoznika	8	4
Broj izvoznika	7	6
Izvoz	13.390	14.745
Uvoz	32.513	19.958
Trgovinski saldo	-19.123	-5.213
Neto plaće i nadnice	33.979	35.070
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	5.148	5.483
A. Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	20
B. Dugotrajna imovina	286.093	276.802
C. Kratkotrajna imovina	143.073	139.928
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	1.016	807
E. UKUPNA AKTIVA= UKUPNA PASIVA	430.182	417.558
A. Kapital i rezerve	152.269	148.231
B. Rezerviranja	798	1.015
C. Dugoročne obveze	92.427	86.921
D. Kratkoročne obveze	91.216	89.841
E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	93.473	91.549
Ukupni prihodi	297.402	247.994
Ukupni rashodi	287.751	250.257
Dobit prije oporezivanja	15.156	8.267
Gubitak prije oporezivanja	5.504	10.530
Porez na dobit	2.422	1.279
Dobit razdoblja	12.736	6.988
Gubitak razdoblja	5.506	10.530

Dobit razdoblja (+) ili gubitak razdoblja (-)	7.230	-3.542
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	10.054	5.451

Izvor: www.fina.hr, preuzeto 16. ožujka 2022. godine

Prema poslovnim prihodima, među poduzetnicima najviše se ističe tvrtka Lorenzo d.o.o. koja se bavi trgovinom te čini mrežu od 3 supermarketa te nekoliko odvojenih prodavaonica na području otoka Paga, a u 2020. godini ostvarila je poslovni prihod od preko 82 milijuna kuna. Nakon nje slijedi tvrtka PAG 91 d.o.o. koja obavlja djelatnost ostalih rezervacijskih usluga i djelatnosti povezanih s njima. Detaljnije podatke o deset najvećih poduzetnika u Gradu Pagu možete vidjeti u sljedećoj tablici.

Tablica 9. Deset poduzetnika po najvećim poslovnim prihodima u 2020. godini u Gradu Pagu

Naziv	Poslovni prihodi 2020. (HRK)	Poslovni rashodi 2020. (HRK)	Prosječna neto plaća (HRK)
LORENCO d.o.o.	82.287.900,00	81.867.600,00	4.826,00
SOLANA PAG d.d.	31.642.400,00	32.970.500,00	6.482,00
PAG 91 d.o.o.	29.785.900,00	26.581.200,00	5.954,00
LJEKARNE FARMAPHARM	10.240.000,00	9.759.800,00	7.795,00
PAG II d.o.o.	5.470.000,00	4.948.300,00	7.054,00
LUBICA	1.650.000,00	1.549.200,00	3.470,00
AGIS INTERIJERI d.o.o.	1.619.400,00	1.605.500,00	2.371,00
VETERINARSKA AMBULANTA PAG d.o.o.	1.592.500,00	1.316.300,00	5.775,00
FESTINI	1.497.600,00	1.195.400,00	4.580,00
AROMA	1.275.300,00	1.274.600,00	6.006,00

Izvor: www.poslovna.hr, podaci preuzeti 30. ožujka 2022., obrada i izrada materijala AVELANT d.o.o.

Utjecaj gospodarske krize uzrokovane pandemijom COVID-19 evidentne su i na području poduzetništva naročito u kontekstu prihoda od turizma u 2019. godini te u godinama trajanja pandemije, odnosno u 2020. i 2021. godini. Obzirom na su najveće promjene uočene u djelatnostima vezanim uz turizam, potrebno je poticati otvaranje poduzeća koje se bave različitim djelatnostima kako gospodarstvo Grada Paga ne bi u tolikoj mjeri ovisilo o sektoru turizma koji se pokazao izrazito nestabilnim u globalnoj krizi izazvanoj pandemijom COVID-19.

3.3.4. Poljoprivreda

Zbog geografskog položaja i strukture tla na području Grada Paga nije moguć intenzivni uzgoj poljoprivrednih kultura već se kroz povijest najviše razvijalo stočarstvo, dok se u poljodjelstvu najviše razvijalo vinogradarstvo i maslinarstvo. Poljoprivreda je bila dominantna djelatnost sve do početka intenzivnog razvoja turizma 60-tih godina prošlog stoljeća.

S obzirom na daljnji trend razvoja turizma prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju o ukupnom broju poljoprivrednika u Gradu Pagu, vidljivo je da broj poljoprivrednika konstantno pada. Tako je 2018.g. bilo ukupno 240 registriranih poljoprivrednika, dok se njihov broj u 2019.g. smanjio na 210 te je u 2020.g. nastavio padati na 205 poljoprivrednika. Pad broja poljoprivrednika u 2020.g. u odnosu na 2018.g. iznosi visokih 14,58%.

Tablica 10. Ukupni broj poljoprivrednika

Godina	Ukupni broj poljoprivrednika
2018.	240
2019.	210
2020.	205

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom gospodarstvu, ARKOD pregledano 8. studenog 2021. godine

Tablica 11. Prikaz površina po vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta

Naselje	Oranica	Staklenik na oranici	Livada	Pašnjak	Kršni pašnjak	Vinogradi	Iskrčeni vinogradi	Maslinik
	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)
Pag	6,97	0	117,92	0	2255,02	3,26	0	10

Voćnjak	Kulture kratke ophodnje	Rasadnik	Matičnjak loznih podloga i plemki	Mješoviti višegodišnji nasadi	Ostale vrste uporabe zemljišta	Privremeno neodržavana parcela	UKUPNO
Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)	Površina (ha)
0	0	0	0	1,08	0,28	0	2447,12

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom gospodarstvu, ARKOD pregledano 8. studenog 2021. godine

Prema podacima iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2020.g. na području Grada Paga se nalazi najviše kršnih pašnjaka čija površina iznosi 2255,02 ha što jasno pokazuje da je poljoprivreda na području Grada orijentirana na stočarstvo, prije svega, uzgoj ovaca. Ostale poljoprivredne površine zauzimaju izuzetno mali postotak površine te zbog same konfiguracije tla nije moguće razviti intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Isto tako, poljoprivrednici nemaju dovoljno vlastitih sredstava za financiranje modernizacije proizvodnje te je prije svega potrebno organizirati poljoprivrednike u cilju zajedničkog nastupanja na tržištima. Paška janjetina te Paški sir su nadaleko poznati proizvodi koji nose oznaku izvornosti na razini EU te svakako treba poticati poljoprivrednike da rade na proizvodnji proizvoda koji lako pronalaze put do tržišta.

U Gradu Pagu od 2018. godine do 2021. godine uočen je konstantan pad broja poljoprivrednika, a u 2020. godini taj je pad iznosio visokih 14,58%. Stoga je potrebno poduzeti ozbiljne korake i mjere kako bi se zaustavio uočeni trend. Prema podacima iz ARKOD baze podataka, na području Grada Paga ima najviše kršnih pašnjaka, stoga je poljoprivreda na području Grada orijentirana na stočarstvo, odnosno na uzgoj ovaca. Uočeno je da poljoprivrednici samostalno nemaju uvjeta, odnosno dostatnih financijskih sredstava za modernizaciju proizvodnje te je potrebno organizirati poljoprivrednike da zajednički izlaze na tržište.

3.3.5. Turizam

Turizam Grada Paga izrazito je sezonalan, odnosno Grad Pag bilježi najveću posjećenost tokom ljetnih mjeseci. 2019. godina bila je rekordna godina za Grad Pag u kontekstu uspješnosti turističke sezone s ukupno 75.347 posjetitelja i ukupno 570.715 noćenja. 2020. godinu obilježila je COVID-19 pandemija, zatvaranje granica i generalno ograničavanje kretanja stanovništva u RH, ali i cijelom svijetu. Takva situacija imala je velik utjecaj na turizam što je vidljivo i u broju dolazaka i noćenja. U 2020. godini u Gradu Pagu je ostvareno 49.839 dolazaka manje nego prethodne godine te 297.204 noćenja manje nego prethodne godine.

Tablica 12. Broj smještajnih kapaciteta, dolazaka i noćenja turista

Godina	Broj soba, apartmana i mjesta za kampiranje	Broj stalnih postelja	Dolasci turista			Noćenja turista		
			Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
2019.	4.038	11.523	113.152	11.420	101.732	778.628	62.873	715.755
2020.	3.920	11.196	63.313	12.275	51.038	481.424	73.031	408.393
2021.	3.932	11.199	98.941	15.708	83.233	710.684	87.687	622.997

Izvor: Izvještaj eVisitor, preuzeto 21.12.2021.

S druge strane, u 2021. godini Grad Pag imao je odličnu sezonu te je ostvario 98.941 posjeta i 710.684 noćenja, što je bliže rekordnim rezultatima iz 2019. godine.

Tablica 13. Dolasci po smještajnim kapacitetima

Dolasci po smještajnim kapacitetima od 2019. do 2021. godine						
	Dolasci			Noćenja		
	2019.	2020.	2021.	2019.	2020.	2021.
Ukupno	113.152	63.313	98.941	778.628	481.424	710.684
Hoteli	13.966	3.819	10.875	56.284	15.387	50.080
Kampovi	39.006	24.489	38.855	300.986	197.382	301.682
Apartmani	1.775	987	1.505	10.882	7.163	9.591
Kuće za odmor	252	249	383	1.785	1.855	2.770
Soba za iznajmljivanje	878	1.177	1.677	5.787	6.560	9.919
Odmarališta	589	359	589	3.400	2.280	3.695

Izvor: Izvještaj eVisitor, preuzeto 21.12.2021.

Grad Pag bilježi najveću posjećenost tokom ljetnih mjeseci, a 2019. godina bila je rekordna po uspješnosti turističke sezone. S druge strane, u 2020. godini zabilježen je velik pad broja posjetitelja i noćenja kao posljedica pandemije COVID-19 zbog koje je bilo ograničeno kretanje stanovništva u cijelome svijetu. U 2021. godini otvaranjem granica broj posjeta i noćenja približio se broju iz rekordne 2019. godine što ukazuje na to da Grad Pag ima izrazito dobru i, po svojoj kvaliteti prepoznatu, turističku ponudu. S druge strane, podaci iz 2020. godine u odnosu na 2019. ujedno ponovno

3.3.6. Prirodni resursi

Prirodni resursi na području Grada Paga i njegove karakteristike imaju značajan utjecaj na gospodarsku djelatnost. Grad Pag poznat je po proizvodnji soli te je paška solana

jednako stara kao i sam grad. Solana Pag d.d. najveći je proizvođač morske soli u Republici Hrvatskoj, a proizvodnja se temelji na tisućljetnoj tradiciji proizvodnje soli na Pagu. Magazini soli koji se nalaze u blizini povijesne jezgre Grada Paga zaštićeni su dio kulturne baštine u vlasništvu Grada. Stoga u svrhu održivog upravljanja otočnim resursima i revitalizacije kulturne baštine, Grad Pag provodi projekt rekonstrukcije tri magazina. U prvom magazinu otvorit će se turističko-informativni centar zajedno s izložbom solana, drugi će se transformirati u centar za posjetitelje, dok će treći biti izgrađen u mali poduzetnički centar. Tehnologija proizvodnje soli temelji se na korištenju prirodne prednosti područja koje karakterizira čisti okoliš, mnogo sunčanih dana i pogodan vjetar. Sol proizvedena u Solani Pag nezaobilazan je dio zdrave prehrane jer uz čak 75 vrsta minerala koje se prirodno u njoj nalaze, u modernim se postrojenjima proizvodi njezino dodatno jodiranje.

Ljekovito blato na predjelu Lokunja, u samom središtu Grada Paga, također predstavlja veliko prirodno bogatstvo. Dokazano je da terapija ljekovitim blatom s ovog područja pomaže kod reumatskih i raznih dermatoloških oboljenja na način da pomaže kod regulacije PH vrijednosti kože, zadržavanja vlažnosti tijela i kože, opuštanja pora kože i cirkulacije krvi, te djeluje protuupalno, detoksicira i tonira kožu, smanjuje bolove i opušta. Zbog svih navedenih dobrobiti za ljudsko zdravlje, ovo područje ima velik potencijal za razvoj zdravstvenog turizma koji bi promijenio izrazitu sezonalnost pašskog turizma. U svrhu iskorištavanja tog prirodnog resursa Grad Pag provodi projekt „Balentološki turizam“ kojim se oprema objekt u Lokunji koji je Grad Pag uredio o svome trošku. Opremanjem navedene građevine omogućit će se njegovo korištenje tijekom ljetnih mjeseci za pružanje usluga fizikalne terapije i masaže ljekovitim blatom.

Sol je jedan od najpoznatijih resursa Grada Paga, a paška je solana jednako stara kao i sam grad. U svrhu održivog upravljanja otočnim resursima i revitalizacije kulturne baštine, Grad Pag provodi projekt rekonstrukcije 3 magazina soli koji će služiti kao turističko-informativni centar, centar za posjetitelje i poduzetnički centar. Drugi važan, ali do sada nedovoljno iskorišten resurs je ljekovito blato na predjelu Lokunja. Zbog svih navedenih dobrobiti za ljudsko zdravlje, ovo područje ima velik potencijal za razvoj zdravstvenog turizma koji bi promijenio izrazitu sezonalnost pašskog turizma. Grad Pag je o svome trošku uredio građevinu u Lokunji, a trenutno se provodi projekt njenog opremanja kako bi se mogla koristiti tijekom ljetnih mjeseci za pružanje usluga fizikalne terapije i masaže ljekovitim blatom. Potrebno je provesti daljnje korake kako bi se ostvarili uvjeti za zdravstveni turizam koji neće biti aktualan samo u ljetnim mjesecima već tokom cijele godine.

3.4. Infrastruktura

Infrastrukturna obilježja u kontekstu predmetnog Provedbenog programa očituju se u vidu digitalizacije, prometa, vodoopskrbe i odvodnje te gospodarenja otpadom.

3.4.1. Digitalizacija

Područje Grada Paga je gotovo u potpunosti pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom što omogućava i spajanje računala na internetsku mrežu. Iako je internetska mreža dostupna na većem području, nedovoljne je kvalitete i brzine, posebice u ljetnim mjesecima kada dolazi do preopterećenja mreže, stoga postoji potreba za razvojem brzog i bežičnog interneta.

U kontekstu digitalizacije podaci Popisa stanovništva iz 2011. godine ukazuju na to da u Gradu Pagu vlada nizak stupanj digitalizacije jer od 1.532 kućanstava više od 50% njih ne posjeduje osobno računalo niti se koristi internetom.

Tablica 14. Privatna kućanstva prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta

Ukupan broj kućanstava	Kućanstvo posjeduje osobno računalo			Kućanstvo se koristi internetom		
	da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato
1.532	710	785	37	683	810	39

Izvor: DZS, Popis stanovništva, 2011.

Kako bi se doprinijelo digitalizaciji Grada Paga, u sklopu natječaja WiFi4EU Izvršne agencije za inovacije i mreže Europske komisije Grad Pag je 2019. godine postavio javne pristupne točke za besplatan bežičan Internet na deset lokacija u gradu.

Grad Pag je gotovo u potpunosti pokriven fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom, no iako je internetska mreža dostupna na većem području, nedovoljne je kvalitete i brzine. Isto tako, u Gradu Pagu vlada nizak stupanj digitalizacije, odnosno više od 50% stanovništva ne koristi se internetom. U sklopu natječaja WiFi4EU Grad Pag provodi projekt kojim su na nekoliko lokacija u gradu postavljene pristupne točke za besplatan bežičan Internet, no potrebna su daljnja ulaganja u razvoj infrastrukture i digitalizacije lokalnog stanovništva.

3.4.2. Promet

Otok Pag povezan je kopnom Paškim mostom. Paški most pušten je u promet 17. studenoga 1968. godine. Most je dugačak 301, a širok 9 metara i glavna je prometna poveznica otoka i kopna.

Naselja na otoku Pagu u potpunosti su povezana cestovnom mrežom te za prometovanje na otoku služe tri glavna cestovna pravca: Pag – Novalja – Lun, Pag –

Povljana – Gorica – Dinjiška – kopno te navedeni pravci zadovoljavaju potrebe stanovništva. S druge strane, nigdje na otoku nije riješen promet u mirovanju pa tako ni u Gradu Pagu. To znači da promet Grada Paga nije prilagođen znatnom povećanju broja vozila tijekom turističke sezone.

Otok Pag ima i 115 km biciklističke staze te je biciklizam već duže vrijeme dio standardne turističke ponude kojom se privlači turiste koji priželjkuju aktivniji odmor. Kako bi se lokalno stanovništvo potaklo na zdravi i aktivniji život, ali i razvoj aktivnog turizma, Grad Pag provodi projekt uređenja šetnica i biciklističkih staza po otoku Pagu.

Grad Pag dobro je prometno povezan s drugim mjestima na otoku Pagu, no gradski promet nije prilagođen znatnim povećanju prometa tijekom ljetnih mjeseci. S druge strane, otok Pag ima 115 km biciklističke staze te je biciklizam već duže vrijeme dio standardne turističke ponude. Grad Pag provodi projekt uređenja šetnica i biciklističkih staza, no potrebno je ulaganje i u ostalu gradsku prometnu infrastrukturu u svrhu rasterećenja prometa.

3.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Za djelatnost vodoopskrbe i odvodnje u Gradu Pagu zaduženo je poduzeće Komunalno društvo Pag d.o.o. Za vodoopskrbu Grada Paga koristi se voda iz Vodovoda Hrvatsko primorje južni ogranak. Voda se, nakon postupka filtracije i dezinfekcije, sustavom cjevovoda precrpne stanice Stinica i prekidnih komora Lokva, Stinica i Koromačina raspodjeljuje komunalnim organizacijama, pa tako i Komunalnom društvu Pag. Ispitivanje zdravstvene ispravnosti vode za piće na vodovodnoj mreži i vodozahvatima obavlja Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije uzimanjem uzoraka tijekom cijele godine sa svih područja Grada Paga.

Sustav odvodnje Grada Paga čini mješovit sustav odvodnje koji obuhvaća staru gradsku jezgru i razdjelni sustav, odnosno fekalni sustav odvodnje koji obuhvaća sva ostala područja na kojima je izgrađena mreža. Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Paga nalazi se u samom području grada i sastoji se od objekata crpnih stanica, CS 7 i CS 8, objekta za pročišćavanje koji je izveden kao mehanički tipa sa automatskom rešetkom, pjeskolovom-mastolov, mjeračem protoka na izlazu i komandnoj zgradi te završava s podmorskim ispustom. Podmorski ispust ima kopneni dio i podmorski dio koji završava difuzorom na dubini od -55 m na području paških vrata.

Iako Grad Pag posjeduje sustav za zbrinjavanje otpadnih voda, no problem predstavlja nepostojanje takvog sustava u drugim naseljima na otoku Pagu zbog čega nije

osigurano adekvatno zbrinjavanje otpadnih voda na razini cijelog otoka. Trenutačno je u provedbi projekt Aglomeracije Pag-Povljana-Kolan kojim se nastoji povećati stopa priključenosti stanovništva na sustav vodoopskrbe i javne odvodnje na području aglomeracije, čime će se riješiti navedeni izazov te osigurati adekvatno pročišćavanje otpadnih voda.

U Gradu Pagu za djelatnost vodoopskrbe i odvodnje zaduženo je poduzeće Komunalno društvo Pag d.o.o. Iako Grad Pag posjeduje sustav za zbrinjavanje otpadnih voda, problem predstavlja nepostojanje takvog sustava u drugim naseljima na otoku Pagu zbog čega nije osigurano adekvatno zbrinjavanje otpadnih voda na razini cijelog otoka. Kako bi se umanjile te negativne posljedice, Aglomeracija Pag-Povljana-Kolan provodi projekt kojim će se povećati stopa priključenosti na sustav vodoopskrbe i osigurati adekvatno pročišćavanje otpadnih voda.

3.4.4. Gospodarenje otpadom

Za djelatnost gospodarenja otpadom, koje obuhvaća sakupljanje, prijevoz, uporabu i zbrinjavanje otpada, u Gradu Pagu odgovorno je poduzeće Čistoća Pag d.o.o. Odlagalište neopasnog otpada Sv. Kuzam udaljeno je od centra Grada Paga zračnom linijom od oko 2,2 km te se nalazi neposredno uz more koje je od odlagališta udaljeno 10 metara. Ispod navedenog odlagališta nisu registrirane podzemne vode, a u podlozi odlagališta nalaze se glina i lapor. Površina odlagališta iznosi oko 4,7 ha te je podijeljeno na nekoliko funkcionalnih cjelina: prostor za odlaganje neopasnog otpada, prostor reciklažnog dvorišta sa sortirnicom i centrom za ponovnu uporabu, prostor rezerviran za nove tehnologije (zbrinjavanje biorazgradivog otpada i sl.), prostor za privremeno skladištenje sastavnica komunalnog otpada, prometno manipulativne površine, bazen za procjene vode i zeleni pojas. Važno je napomenuti kako je završena druga faza sanacije prostora za odlaganje neopasnog otpada tako da je odlagalište u potpunosti sanirano i koristit će se do puštanja u rad odlagališta Biljane Donje. U svrhu povećanja dostupnosti komunalne infrastrukture i unaprjeđenja sustava održivog gospodarenja otpadom Grad Pag provodi projekt kojim će se unaprijediti sustav gospodarenja otpadom nabavom sustava za provedbu ubrzanog procesa aerobne biorazgradnje u kontroliranim uvjetima, a u planu je i izgradnja sortirnice u budućnosti.

U Gradu Pagu za djelatnost gospodarenja otpadom zaduženo je poduzeće Čistoća Pag d.o.o. Prikupljeni neopasan otpad odlaže se u Odlagalištu neopasnog otpada Sv. Kuzam koje se nalazi neposredno uz more, no ispod odlagališta nisu registrirane podzemne vode, a u podlozi odlagališta nalaze se glina i lapor stoga ne postoji opasnost da voda koja je došla u doticaj s otpadom završi u moru. Grad Pag nabavlja sustav za provedbu ubrzanog procesa aerobne biorazgradnje, a u planu je i provedba projekta izgradnje sortirnice.

4. Popis prioriteta djelovanja Grada Paga

Prioriteti Grada Paga za razdoblje 2021 - 2025 odabrani su temeljem analize stanja, prepoznatih specifičnih potencijala koji razlikuju ovo područje i mogu mu dati komparativnu prednost. Pored usklađenosti programa s hijerarhijski nadređenim dokumentima koji su na snazi, posebnu pozornost prilikom definiranja prioriteta i mjera Grada Paga posvećena je specifičnim potrebama i posebnostima otoka. U skladu s Zakonom o otocima (NN 116/2018, NN 070/2021) posebno su prepoznati prioriteti i mjere koji se odnose na Pametne otoke kako je definirano Zakonom, a posebice prioriteti o održivom razvoju otoka, prilagodbi i ublažavanju klimatskih promjena na lokalnoj razini, očuvanja kulturne i prirodne baštine, diversifikacije gospodarstva, te korištenja naprednih tehnologija. Prioriteti Grada Paga, u skladu s područjem nadležnosti i djelokrugom samouprave, su:

1. Unaprjeđenje poduzetničke klime i gospodarskog eko-sustava;
2. Razvoj i unaprjeđenje turizma (infrastruktura, održivost turističke destinacije s naglaskom na očuvanje kulturne baštine i identiteta te specifične oblike turizma;
3. Zelena i digitalna tranzicija Grada Paga uključujući gradske usluge i infrastrukturu;
4. Demografska osviještenost s naglaskom na socijalnu skrb i natalitetnu politiku;
5. Zaštita građana, gradske infrastrukture i okoliša.

5. Popis mjera za provedbu odabranih ciljeva

Provedbeni program Grada Paga za razdoblje do 2025. godine temelji se na strateškom okviru koji definira mjere koje su skladu su s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine, Planom razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. te sa Strategijom razvoja Grada Paga 2016. – 2020. čije je važenje produljeno na Gradskom vijeću u prosincu 2021. godine.

U nastavku su navedene sve mjere koje doprinose posebnim ciljevima hijerarhijski nadređenog dokumenta strateškog planiranja: Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027.

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC2 Stvaranje snažnog malog i srednjeg poduzetništva i poticajnog poslovnog okruženja
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
Planirani rok provedbe Mjere 1.	svibanj 2025.
Aktivnosti	1.1. Izgradnja, uređenje i opremanje poslovne zone „Proboj“

Mjera 1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva

Provedba mjere razvoja održivog i konkurentnog gospodarstva osigurat će konkurentno gospodarstvo na području Grada Paga i omogućiti snažniji razvoj poduzetništva te modernizaciju kapaciteta infrastrukture za obavljanje gospodarskih djelatnosti na održiv način. Mjera doprinosi PC2- Stvaranje snažnog malog i srednjeg poduzetništva i poticajnog poslovnog okruženja.

Planirana aktivnost je izgradnja, uređenje i opremanje Poslovne zone „Proboj“.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 1. su:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
Broj novih malih i srednjih poduzeća po godini	82	82	86	89	92

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC4 Razvoj Zadarske županije kao prepoznatljive destinacije održivog, pametnog i cjelogodišnjeg turizma
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 2. Razvoj održivog cjelogodišnjeg turizma
Planirani rok provedbe Mjere 2.	svibanj 2025.
Aktivnosti	2.1.Zaštita kulturne baštine, očuvanje i promocija kulturnih i povijesnih sadržaja 2.2.Obnova i prenamjena samostana u interpretacijski- multimedijски centar za potrebe razvoja arheološkog turizma 2.3.Obnova Doma kulture Grada Paga 2.4.Razvoj arheološkog, kulturnog, balneološkog i zdravstvenog turizma, kao posebnih oblika turizma

Mjera 2. Razvoj održivog cjelogodišnjeg turizma

Mjera se odnosi na razvoj turističke infrastrukture, sadržaja i ponude, uz naglasak na razvoj posebnih oblika turizma, koji će doprinijeti razvoju prepoznatljivog, održivog cjelogodišnjeg turizma u Gradu Pagu koji ne počiva samo na "suncu i moru". Uz to, provedba mjere se odnosi i na obnovu te pronalazak nove namjene postojećoj infrastrukturi i kulturnoj baštini. Mjera doprinosi PC4- Razvoj Zadarske županije kao prepoznatljive destinacije održivog, pametnog i cjelogodišnjeg turizma.

Planirane aktivnosti su zaštita kulturne baštine, očuvanje i promocija kulturnih i povijesnih sadržaja; obnova i prenamjena samostana u interpretacijski-multimedijски centar za potrebe razvoja arheološkog turizma; obnova Doma kulture Grada Paga i razvoj arheološkog, kulturnog, balneološkog i zdravstvenog turizma, kao posebnih oblika turizma.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 2. su:

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
neto stopa popunjenosti kreveta i spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju (iskorištenost)	875370,00	910.00,00	960.00,00	1.100.000,00	1300000,00

kapaciteta u danima od siječnja do prosinca)					
prosječna potrošnja turista po danu, u eurima	90	95,00	100	110	120

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC5 Očuvanje i valorizacija kulturne i povijesne baštine uz razvoj kreativnih industrija i dostupnost kulturnih sadržaja na području cijele Zadarske županije
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 3. Valorizacija i promocija materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine
Planirani rok provedbe Mjere 3:	svibanj 2025.
Aktivnosti	3.1. Obnova krova crkve, uređenje izložbenog prostora i digitalizacija izložaka 3.2. Organiziranje, održavanje i digitalizacija radionica izrade čipke

Mjera 3. Valorizacija i promocija materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine

Mjera se odnosi na obnovu i zaštitu materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine i njezinu valorizaciju i promociju kako bi bila dostupnija cjelokupnom društvu. Mjera doprinosi PC5- Očuvanje i valorizacija kulturne i povijesne baštine uz razvoj kreativnih industrija i dostupnost kulturnih sadržaja na području cijele Zadarske županije.

Planirane aktivnosti su obnova krova crkve, uređenje izložbenog prostora i digitalizacija izložaka i organiziranje, održavanje i digitalizacija radionica izrade čipke.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 3. su:

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području JLS	5000	6000	10000	15000	20000
rashodi za kulturu JLS po stanovniku, HRK	139,24	142	152	161	171

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC6 Povećanje usklađenosti odgojno-obrazovnog sustava s potrebama društva i gospodarstva
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 4. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgojno-obrazovne infrastrukture
Planirani rok provedbe Mjere 4.	svibanj 2025.
Aktivnosti	4.1. Poboljšanje uvjeta predškolskog odgoja kroz izgradnju Dječjeg vrtića na otoku uz glazbu valova 4.2. Poboljšanje uvjeta provedbe obrazovnog procesa izgradnjom srednje škole "Bartul Kašić" u Pagu

Mjera 4. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgojno-obrazovne infrastrukture

Provedba mjere će povećati dostupnost te osigurati kvalitetnije uvjete u provedbi odgojno- obrazovnog procesa u sustavu predškolskog i školskog programa. Mjera doprinosi PC6- Povećanje usklađenosti odgojno-obrazovnog sustava s potrebama društva i gospodarstva.

Planirane aktivnosti su: poboljšanje uvjeta predškolskog odgoja kroz izgradnju Dječjeg vrtića na otoku uz glazbu valova i poboljšanje uvjeta provedbe obrazovnog procesa izgradnjom srednje škole "Bartul Kašić" u Pagu.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 4. je:

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
Rashodi za odgojno obrazovni sustav JLS, po stanovniku, HRK	815,19	820	870	950	1006,25

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC7 Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti javnopravnih tijela lokalne i regionalne samouprave
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 5. Zelena i digitalna tranzicija gradske uprave i razvoj civilnog društva
Planirani rok provedbe Mjere 5.	svibanj 2025.
Aktivnosti	5.1. Ulaganja u razvoj civilnog društva

Mjera 5. Zelena i digitalna tranzicija gradske uprave i razvoj civilnog društva

Mjera se odnosi na provedbu aktivnosti koje pridonose zelenoj i digitalnoj tranziciji kao preduvjetu transparentne i učinkovite gradske uprave te razvoj civilnog društva. Mjera doprinosi PC7- Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti javnopravnih tijela lokalne i regionalne samouprave.

Planirana aktivnost je ulaganje u razvoj civilnog društva.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 5. je:

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
Ukupni proračunski prihodi poslovanja JLS po stanovniku, HRK	148,11	150	160	171	182,82

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC8 Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite i socijalne skrbi uz daljnji razvoj i jačanje programa prevencije za zdrav i kvalitetan život
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 6. Kvalitetnija i građanima dostupnija zdravstvena i socijalna skrb
Planirani rok provedbe Mjere 6.	svibanj 2025.
Aktivnosti	6.1. Aktivnosti vezane za pružanje socijalne skrbi osjetljivim skupinama 6.2. Dodjela subvencija, pomoći i donacija 6.3. Unaprjeđenje kvalitete zdravstvenih usluga

Mjera 6. Kvalitetnija i građanima dostupnija zdravstvena i socijalna skrb

Mjera podrazumijeva povećanje kvalitete i dostupnosti zdravstvene zaštite te socijalne skrbi, kao preduvjeta za unaprjeđenje kvalitete života u Gradu Pagu. Mjera doprinosi PC8- Poboljšanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite i socijalne skrbi uz daljnji razvoj i jačanje programa prevencije za zdrav i kvalitetan život.

Planirane aktivnosti su: aktivnosti vezane za pružanje socijalne skrbi osjetljivim skupinama, dodjela subvencija, pomoći i donacija i unaprjeđenje kvalitete zdravstvenih usluga.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 6. su:

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
Rashodi za socijalnu zaštitu JLS, po stanovniku, HRK	83,04	87	95	98	102,5
Rashodi za zdravstvo JLS, po stanovniku, HRK	60,26	63	67	71	74,38

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC9 Razvoj i unaprjeđenje učinkovitosti sustava sporta za poticanje rekreacije i vrhunske sportske rezultate
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 7. Poticanje sporta i rekreacije
Planirani rok provedbe Mjere 7.	svibanj 2025.
Aktivnosti	7.1. Poticanje i edukacija građana za bavljenje sportom i rekreacijom

Mjera 7. Poticanje sporta i rekreacije

Poticanje sporta i tjelesne rekreacije građana Paga prepoznato je kao nužna mjera koji doprinosi zdravijem i aktivnijem životu građana. Stoga je važno unaprijediti infrastrukturu za bavljenje rekreacijom i sportom, povećati njenu dostupnost građanima i potaknuti građane, a pogotovo djecu, da se bave takvim aktivnostima. Mjera doprinosi PC9- Razvoj i unaprjeđenje učinkovitosti sustava sporta za poticanje rekreacije i vrhunske sportske rezultate.

Planirana aktivnost je poticanje i edukacija građana za bavljenje sportom i rekreacijom.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 7. je:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
Rashodi za sport JLS, po stanovniku, HRK	724,05	750	800	850	893,75

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC10 Razvoj Zadarske županije kao poticajnog okruženja za mlade i obitelj
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 8. Unaprjeđenje položaja obitelji i mladih te demografska revitalizacija
Planirani rok provedbe Mjere 8.	svibanj 2025.
Aktivnosti	8.1. Provedba natalitetnih politika i zaustavljanje iseljavanja mladih

Mjera 8. Unaprjeđenje položaja obitelji i mladih te demografska revitalizacija

Uslijed negativnih demografskih trendova, iseljavanja, osobito mlađe populacije, te starenja stanovništva, razvijena je ova mjera čiji je cilj ublažavanje negativnih trendova, revitalizacija i poboljšanje položaja obitelji i mladih. Mjera doprinosi PC10- Razvoj Zadarske županije kao poticajnog okruženja za mlade i obitelj.

Planirana aktivnost je provedba natalitetnih politika i zaustavljanje iseljavanja mladih.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 8. je:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
Iznos isplaćenih potpora za novorođenu djecu, HRK	300.000,00	310.000,00	320.000,00	340.000,00	350.000,00

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC11 Unaprjeđenje sustava za jačanje otpornosti Zadarske županije
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 9. Poboljšanje opremljenosti i kapaciteta protupožarnih snaga i civilne zaštite
Planirani rok provedbe Mjere 9.	svibanj 2025.
Aktivnosti	9.1. Nabava opreme i modernizacija sustava vatrogasne zaštite 9.2. Nabava opreme i modernizacija civilne zaštite

9.3. Edukacija građana o važnosti protupožarne zaštite, te edukacija sudionika vatrogasne i civilne zaštite

Mjera 9. Poboljšanje opremljenosti i kapaciteta protupožarnih snaga i civilne zaštite

Mjera se odnosi na jačanje kapaciteta i poboljšanje opremljenosti vatrogasne i civilne zaštite što pridonosi sigurnosti i otpornosti Grada Paga te izravno utječe na kvalitetu života, kao i uvjete razvoja Grada. Mjera doprinosi PC11- Unaprjeđenje sustava za jačanje otpornosti Zadarske županije.

Planirane aktivnosti su: nabava opreme i modernizacija sustava vatrogasne zaštite, nabava opreme i modernizacija civilne zaštite i edukacija građana o važnosti protupožarne zaštite, te edukacija sudionika vatrogasne i civilne zaštite.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 9. su:

Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku, HRK	34,94	35	37	39	43,13
Broj članova operativnih snaga civilne zaštite	31	32	33	34	35

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC12 Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i održivog upravljanja prostornim resursima
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 10. Razvoj i unaprjeđenje gradskih zelenih površina, biciklističke i pješačke infrastrukture i zaštita prirodne baštine
Planirani rok provedbe Mjere 10.	svibanj 2025.
Aktivnosti	10.1. Unaprjeđenje i razvoj biciklističke infrastrukture i uređenje šetnica 10.2. Uređenje vidikovaca i odmorišta na pješačko-biciklističkim stazama te postavljanje urbane opreme i signalizacije

10.3. Razvoj gradskih zelenih površina
10.4. Zaštita okoliša i prirodnih resursa i baštine

Mjera 10. Razvoj i unaprjeđenje gradskih zelenih površina, biciklističke i pješačke infrastrukture i zaštita prirodne baštine

Razvoj zelene infrastrukture, biciklističkih staza i šetnica nužan je aspekt turističke ponude Grada koji omogućuje razvoj aktivnog, outdoor, turizma te promovira Grad Pag kao ciklo-turističku destinaciju. Uz to, izgradnja infrastrukture potiče aktivan i zdrav životni stil građana Grada Paga. Mjera se također odnosi i na primjerenu zaštitu prirodne baštine i okoliša. Mjera doprinosi PC12- Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša, očuvanja prirodne baštine i održivog upravljanja prostornim resursima.

Planirane aktivnosti su: unaprjeđenje i razvoj biciklističke infrastrukture i uređenje šetnica, uređenje vidikovaca i odmorišta na pješačko-biciklističkim stazama te postavljanje urbane opreme i signalizacije, razvoj gradskih zelenih površina i zaštita okoliša i prirodnih resursa i baštine.

Pokazatelji rezultata za Mjeru 10. su:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
rashodi za zaštitu okoliša, po stanovniku, HRK	226,59	230	240	260	279,69

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC13 Unaprjeđenje kvalitete i održivosti komunalnih infrastrukturnih sustava i usluga
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 11. Unaprjeđenje sustava učinkovitog gospodarenja otpadom
Planirani rok provedbe Mjere 11.	svibanj 2025.
Aktivnosti	11.1. Izgradnja sortirnice, Etapa 2, Faza 2 11.2. Edukacija te poticanje i motiviranje građana i poduzetnika na odvajanje otpada

Mjera 11. Unaprjeđenje sustava učinkovitog gospodarenja otpadom

Poticanje građana i poduzetnika na odvajanje otpada, prelazak na kružno gospodarstvo te smanjenje proizvodnje otpada, svrha su provedbe ove mjere. Mjera doprinosi PC13- Unaprjeđenje kvalitete i održivosti komunalnih infrastrukturnih sustava i usluga.

Planirane aktivnosti su: izgradnja sortirnice (Etapa 2, Faza 2) i edukacija te poticanje i motiviranje građana i poduzetnika na odvajanje otpada.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 11. je:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
stupanj recikliranja komunalnog otpada	30%	35%	40%	45%	50%

Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC14 Unaprjeđenje energetske učinkovitosti i infrastrukture uz tranziciju prema čistoj energiji i OiE
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 12. Modernizacija i razvoj energetske infrastrukture i tranzicija prema energetske učinkovitosti i OIE
Planirani rok provedbe Mjere 12.	svibanj 2025.
Aktivnosti	12.1. Poticanje korištenja ekološki prihvatljivih izvora energije u prometu 12.2. Postavljanje javnih punionica za vozila na električni pogon

Mjera 12. Modernizacija i razvoj energetske infrastrukture i tranzicija prema energetske učinkovitosti i OIE

Svrha provedbe mjere je tranzicija prema energetske učinkovitosti, povećanje korištenja OIE i čiste energije. Mjera doprinosi PC14- Unaprjeđenje energetske učinkovitosti i infrastrukture uz tranziciju prema čistoj energiji i OiE.

Planirane aktivnosti su: izgradnja sortirnice (Etapa 2, Faza 2) i edukacija te poticanje i motiviranje građana i poduzetnika na odvajanje otpada.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 12. je:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon	1	1	1	2	3
Posebni cilj (Plan razvoja Zadarske županije)	PC17 Unaprjeđenje prometne povezanosti i modernizacija prometnih sustava za održivo i sigurno prometovanje				
Mjera (Provedbeni program Grada Paga)	Mjera 13. Razvoj prometne infrastrukture i organizacija prometa				
Planirani rok provedbe Mjere 13.	svibanj 2025.				
Aktivnosti	13.1. Izgradnja i uređenje parkirališta				

Mjera 13. Razvoj prometne infrastrukture i organizacija prometa

Mjera se odnosi na poboljšanje uvjeta i organizacije cestovnog prometa i prometa u mirovanju te unaprjeđenje prometne infrastrukture. Mjera doprinosi PC17- Unaprjeđenje prometne povezanosti i modernizacija prometnih sustava za održivo i sigurno prometovanje.

Planirana aktivnost je izgradnja i uređenje parkirališta.

Pokazatelj rezultata za Mjeru 13. je:

Pokazatelj rezultata	Početa vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2023.	Ciljna vrijednost 2024.	Ciljna vrijednost 2025.
broj novoizgrađenih/ uređenih parkirališnih mjesta	500	520	550	580	600

5.1. Financijski okvir

Tablica 15 Financijski okvir i akcijski plan provedbe razvojnih projekata

Naziv projekta	Oznaka	Procijenjena vrijednost projekta (HRK)	Nadležnost za provedbu mjere	Mogući izvori financiranja	Proračun 2021 (HRK)	Proračun 2022. (HRK)	Projekcija proračuna 2023. (HRK)	Okvirna projekcija proračuna 2024. (HRK)	Okvirna projekcija proračuna 2025. (HRK)
Izgradnja srednje škole „Bartul Kašić“ u Pagu	I	19.156.000,00	Zadarska županija, Grad Pag	Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021-2026.; Proračun Grada Paga; Proračun Zadarske županije; Višegodišnji financijski okvir 2021.-2027.; ITU mehanizam	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I., II. i III. Magazin soli	I	16.377.500,00	Grad Pag		100.000,00	110.000,00	110.000,00	110.000,00	15.947.500,00
Izgradnja sortirnice Etapa 2, faza 2	I	8.000.000,00	Grad Pag		700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	5.200.000,00
Kulturna ruta cestama liburnske, rimske i hrvatske baštine Zadarske županije-Obnova i prenamjena samostana u interpretacijski – multimedijски centar sa smještajnim kapacitetima za potrebe razvoja arheološkog turizma	I	50.000.000,00	Grad Pag		0,00	0,00	10.000.000,00	25.000.000,00	15.000.000,00

Poslovna zona „Proboj“	I	30.000.000,00	Grad Pag		1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	15.200.000,00
Autobusni kolodvor	I	10.000.000,00	Grad Pag		350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00	8.600.000,00
Kulturni centar Grada Paga	I	2.000.000,00	Grad Pag		500.000,00	270.000,00	270.000,00	270.000,00	690.000,00
Balneološki turizam 2. faza	I	10.000.000,00	Grad Pag		50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	9.800.000,00
Uređenje šetnica i biciklističkih staza po otoku Pagu	I	20.000.000,00	Grad Pag		100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	19.600.000,00
Obnova krova crkve, uređenje izložbenog prostora i digitalizacija izložaka, organiziranje, održavanje i digitalizacija radionica izrade čipke	I	4.500.000,00	Grad Pag, Župa Pag		100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
Aglomeracija Pag-Povljana-Kolan	I	602.000.000,00	Komunalna društva Pag		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Izvor: Materijal izrađen od strane AVELANT d.o.o., 2022.

5.2. Praćenje, izvještavanje i vrednovanje

Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 6/2019) definira postupke izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja koje obuhvaća prikupljanje, analize i usporedbe pokazatelja u svrhu sustavnog praćenja uspješnosti provedbe mjera akta strateškog planiranja, u ovom kontekstu Provedbenog programa Grada Paga za razdoblje 2021. – 2025.

Grad Pag nadležan je za provedbu predmetnog Provedbenog programa na čelu s gradonačelnikom Grada Paga koji će imenovati Koordinacijsko tijelo. Članovi Koordinacijskog tijela bit će djelatnici stručne službe Grada, te će biti zaduženi za koordinaciju provedbe.

Gradonačelnik je odgovoran za izvještavanje o provedbi Provedbenog programa i postizanju zadanih ciljeva na godišnjoj razini. Godišnje izvješće o provedbi provedbenih programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je izvješće o napretku u provedbi mjera, aktivnosti i projekata te ostvarivanju pokazatelja rezultata iz kratkoročnih akata strateškog planiranja koje nositelj izrade provedbenog programa podnosi izvršnom tijelu jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

Gradonačelnik je ujedno odgovoran i za redovno izvještavanje o uspješnosti provedbe Provedbenog programa, a Gradsko vijeće odobrava godišnja izvješća temeljem kojih daju preporuke za unaprjeđenje provedbe akta.

Rok za izradu izvješća je do 31. siječnja tekuće godine (za prethodnu godinu). Postupak vrednovanja provode unutarnji ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnim za izradu i provedbu akta strateškog planiranja, u ovome kontekstu Provedbenog programa Grada.

Ciljevi praćenja i izvještavanja su sljedeći:

- Sustavno praćenje uspješnosti provedbe mjera akta strateškog planiranja,
- Učinkovito upravljanje provedbom akta strateškog planiranja i kontinuirano unapređivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izvješćivanja,
- Pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, donošenja odluka na razini strateškog planiranja i revizije akta strateškog planiranja kroz analizu učinka, ishoda i rezultata provedenih mjera,
- Utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe akta strateškog planiranja,
- Povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata,

- Osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Popis tablica

Tablica 1. Stanovništvo Grada Paga	9
Tablica 2. Dobna struktura stanovništva.....	9
Tablica 3. Stambene jedinice prema broju kućanstava i članova kućanstava	10
Tablica 4. Broj djece koja pohađaju vrtić, osnovnu i srednju školu	11
Tablica 5. Projekcija plana Proračuna Grada Paga	17
Tablica 6. Zaposleni u pravnim osobama prema djelatnosti	18
Tablica 7. Nezaposlenost	20
Tablica 8. Osnovni financijski rezultati poduzetnika Grada Paga u 2019. godini i 2020. godini	21
Tablica 9. Deset poduzetnika po najvećim poslovnim prihodima u 2020. godini u Gradu Pagu	22
Tablica 10. Ukupni broj poljoprivrednika.....	23
Tablica 11. Prikaz površina po vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta.....	23
Tablica 12. Broj smještajnih kapaciteta, dolazaka i noćenja turista.....	25
Tablica 13. Dolasci po smještajnim kapacitetima	25
Tablica 14. Privatna kućanstva prema posjedovanju osobnog računala i korištenju interneta.....	27
Tablica 15 Financijski okvir i akcijski plan provedbe razvojnih projekata.....	43